

ایران کنفرانس

تأملی بر کاهش استقبال از تحصیل در بالاترین مقطع تحصیلی

نگاهی به آمار صندلی‌های خالی دانشگاه‌ها که از سوی رییس سازمان سنجش کشور منتشر شده است، حکایت از آن دارد که در سالجاری ۱۷۰۰ صندلی از ۱۴۰۰۰ صندلی مقطع دکتری خالی مانده است.

به گزارش تابناک، براساس این آمار، حدود ۱۲ درصد از صندلی‌های مقطع دکتری خالی مانده است، اما این تمام ماجرا نیست، تعداد ثبت نام کنندگان آزمون مقطع دکتری در سالجاری هم نسبت به سال گذشته کاهش یافته است و در حالی که تعداد داوطلبان این آزمون در سال گذشته ۲۲۳ هزار نفر بوده، در سالجاری به رقم ۱۹۵ هزار نفر رسیده و کاهش ۱۳ درصدی داشته است.

البته در سال‌های اخیر و با خالی ماندن صندلی‌های مقطع کارشناسی ارشد انتظار می‌رفت که این موضوع به مقطع دکتری هم سرایت کند، اما هم اکنون هم تعداد صندلی‌های دانشگاه‌ها خالی مانده و هم تعداد شرکت کنندگان آزمون این مقطع کاهش یافته است.

حال با توجه به تداوم بی رغبتی هم در ثبت نام کنندگان آزمون و هم در پذیرفته شدگان مقطع دکتری سوال این است که دلایل خالی ماندن ۱۲ درصد از صندلی‌های مقطع دکتری دانشگاه‌های کشور چیست، همچنین چرا شاهد کاهش رغبت فارغ‌التحصیلان و دانشجویان کارشناسی ارشد برای شرکت در مقطع دکتری هستیم؟

شاید مهمترین علتی که برای کاهش تمایل برای شرکت و تحصیل در مقطع دکتری دانشگاه‌ها بتوان نام برد، مسایل اقتصادی و هزینه بالای تحصیل در این مقطع است، در واقع با توجه به اینکه در مقطع کارشناسی ارشد و کارشناسی، بالاترین ظرفیت صندلی‌های خالی مربوط به دانشگاه‌های غیردولتی بوده است، پیش بینی می‌شود که صندلی‌های خالی مانده در مقطع دکتری هم مربوط به دانشگاه‌های غیرانتفاعی، پیام نور و پردیس‌های خودگردان باشد، شاهد این ادعا هم اظهارات وزیر علوم تحقیقات و فناوری بود، محمد غلامی از خالی ماندن بیش از یکصد هزار صندلی در دانشگاه‌های کشور خبر داد و اعلام کرد که اغلب این صندلی‌های خالی مربوط به شعب دانشگاه‌های غیردولتی، شعب دانشگاه پیام نور و دانشگاه‌های دولتی کوچک است نه دانشگاه‌هایی که متقاضی بالایی دارند.

اما هزینه تحصیل در مقطع دکتری دانشگاه‌های غیردولتی و شهریه بگیر چقدر است که یکی از موانع تحصیل در این دانشگاه‌ها محسوب می‌شود؟

هزینه تحصیل در مقطع دکتری دانشگاه‌های غیرروزانه در سالجاری بالای ۵۰ میلیون تومان می‌شود، به عنوان نمونه حداقل شهریه تحصیل در دانشگاه نوبت دوم (شبانه) در سال تحصیلی ۹۸-۹۷، ۵۸ میلیون تومان و حداکثر شهریه ۷۹ میلیون تومان است.

هزینه تحصیل در دانشگاه غیرانتفاعی آن هم در مقطع دکتری بسیار بالاست و اگر دانشجویی بخواهد از این دانشگاه‌ها مدرک خود را دریافت کند باید ۹۲ میلیون تومان هزینه کند.

هزینه تحصیل در دانشگاه‌های پردیس خودگردان تا حدودی نزدیک به دوره شبانه است و دانشجوی مقطع دکتری برای تحصیل در این مقطع حداقل شهریه ۵۳ میلیون تومان و حداکثر ۷۳ میلیون تومان باید به دانشگاه پردازد.

بررسی هزینه‌های بالای تحصیل در چند دانشگاه غیرروزانه نشان می‌دهد که تحصیل در این دانشگاه‌ها پرهزینه و کمرشکن است و در شرایط کنونی اقتصاد که هزینه‌های زندگی افزایش یافته و توان اقتصادی خانوارها حتی برای تأمین هزینه‌های اصلی کاهش چشمگیری داشته است، پذیرش این موضوع که بسیاری از پذیرفته شدگان این دانشگاه‌ها از تحصیل در

دانشگاه‌های غیرروزانه با شهریه‌های سنگین سرباز بزنند، منطقی است. البته با مابودن هزینه‌های تحصیل در دانشگاه‌های غیرروزانه نمی‌تواند تنها عامل کاهش رغبت متقاضیان تحصیل برای مقطع دکتری و خالی ماندن صندلی‌های دانشگاه‌ها باشد، نبود بازار کار متناسب با رشته، پایین بودن کیفیت آموزش در دانشگاه‌های غیرانتفاعی هم دلایلی است که می‌تواند در این بی‌رغبتی تأثیرگذار باشد.

علاوه بر دلایل ذکر شده از جمله با مابودن شهریه، نبود بازار کار، پایین بودن کیفیت آموزش، نباید این موضوع را هم نادیده گرفت که تعدادی از پذیرفته شدگان مقطع دکتری در دانشگاه‌های غیرانتفاعی کشور ترجیح می‌دهند که هزینه تحصیل در دانشگاه‌های ایرانی را برای تحصیل در دانشگاه‌های خارجی از کشور کنند که گاهی از نظر کیفیت آموزشی هم بالاتر است، در واقع برخی پذیرفته شدگان دانشگاه‌های غیرروزانه و همچنین متقاضیان تحصیل در مقطع دکتری که موفق به تحصیل در دانشگاه‌های بزرگ و مطرح کشور نمی‌شوند اقدام به گرفتن پذیرش از دانشگاه‌های خارجی می‌کنند و یکی از دلایل مهاجرت ایرانی‌ها به کشورهای همسایه از جمله گرجستان، ارمنستان و همچنین کشورهایی مانند مالزی، استرالیا و ... همین موضوع می‌تواند باشد.

اما راهکار پیش روی مسئولان حوزه آموزش کشور چیست؟ کارشناسان ایجاد تناسب میان بازار کار و ظرفیت پذیرش دانشجویان مقطع دکتری و همچنین افزایش کیفیت آموزش دانشگاه‌های غیرانتفاعی را پیشنهاد می‌دهند ضمن اینکه بهبود در ارائه تسهیلات شهریه به دانشجویان مقطع دکتری هم می‌تواند در این زمینه موثر باشد تا شاهد کاهش بیش از این در تعداد شرکت کنندگان این مقطع و خالی ماندن صندلی‌های آن نباشیم.